

Професор
КОСТЕНКО
Наталія Василівна

БІОБІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ
за 1967–2010 роки

Київ – 2011

УДК 82–12 : 001 : 016 : 929 Костенко
ББК 80 : 83я1

Науковий редактор

В. А. Вергунов, д-р с.-г. наук, професор,
член-кореспондент НААН, директор ДНСГБ НААН

Комп'ютерний набір: Я. Ходаківська

Професор КОСТЕНКО Наталія Василівна : біобібліогр. покажч. наук. пр. за 1967–2010 роки / НААН, ДНСГБ ; уклад. В. А. Вергунов, Г. П. Нелипа, Л. А. Кириленко ; наук. ред. В. А. Вергунов. – К., 2011. – 48 с.

У виданні відображено основні етапи життя, наукову і педагогічну діяльність доктора філологічних наук, професора кафедри теорії літератури і компаративістики Інституту філології Київського національного університету ім. Тараса Шевченка Н. В. КОСТЕНКО.

У нарисах її колег і учнів окреслено коло наукових інтересів ювіляра: поетика, віршознавство, віршостилістика, літературна критика, історія західних і східних літератур. Наталія Василівна добре відома як організатор віршознавчих семінарів, на які запрошуються дослідники з різних вузів Києва та інших міст України.

Особливе місце в житті сім'ї Костенків посідав М. П. Бажан. Його творчості Наталія Василівна в різні роки присвятила три монографії та цілу низку статей.

Науковий доробок професора Н. В. Костенко – близько 200 наукових праць. З них сім монографій, серед яких: «Поетика Павла Тичини. Особливості віршування», «Максим Рильський – мастер українського класического стиха», «Українське віршування XX століття», «Микола Бажан. Життя. Творчість. Особливості віршостилістики» (2003, 2004).

Біобібліографічний покажчик стане в нагоді науковцям, викладачам, аспірантам і студентам, працівникам інформаційно-бібліотечних установ.

По-іншому вона не вміє!

(до 70-річчя від дня народження

доктора філологічних наук, професора Н. В. Костенко)

Стародавні греки вважали, що в житті особистості може бути один ювілей – його п'ятдесятиріччя. Усі інші після нього ювілеї відношу до категорії – події. Бо це вже свято для рідних і близьких, колег, учнів, послідовників, якщо мова йде про творчу людину. Найголовніше, щоб всі вони разом або окремо могли висловити добрі слова вдячності в ці дні, особливо кожної наступної події, за можливість найдовше разом творити в ім'я розумного і прекрасного, назва якому життя.

На жаль, декларуючи цивілізаційні цінності, молоде українське суспільство чомусь «забуває» ті кращі традиції, притаманні переважно післявоєнній радянській добі, коли кожна професію в нас поважали, не кажучи вже про шану заслуженому ветерану з боку держави за зроблене в ім'я процвітання країни. Такий підхід – повага до ветерана, який не один десяток років вірою і правдою на своєму «посту» слугував країні своєю мудрістю та знаннями. Це допомагає молодому поколінню піднятися на новий щабель сприйняття дійсності, притаманний будь-якій цивілізованій країні – без урахування державних кордонів, незалежно від віросповідання, кольору шкіри та континенту.

Тому переконаний, що та копітка робота, яку проводять вітчизняні спеціальні бібліотеки під егідою Асоціації бібліотек України (президент – академік НАНУ О. С. Онищенко) щодо повернення забутих імен вчених та освітян до пантеону слави держави, не може не заслуговувати на повагу. Не менш значущою залишається

діяльність стосовно біобібліографій сучасників, які словом і ділом прославляли й продовжують прославляти Україну у фаховому середовищі, особливо здобутками світового виміру.

До цієї благородної справи долучилась і третя у світі сільськогосподарська книгозбірня – Державна наукова сільськогосподарська бібліотека Національної академії аграрних наук України, яку маю честь очолювати. На новий рівень системної комплексності в цьому зв'язку вийшла наша спеціалізована наукова установа, особливо в останні десять років. Дев'ять її бібліографічних серій фактично розглядають, здається, всі складові науково-освітнього та культурного життя України в різні епохи. Крім того, проводяться численні меморіальні читання, конференції та семінари, присвячені ювілейним датам того чи іншого видатного вченого або відомого освітянина, державотворча діяльність яких і нині спонукає до подальшого розвитку матеріальних та духовних цінностей країни.

Серед наших серій окреме місце посідає серія «Відомі вчені-природознавці та освітяни України». Її поява в нетиповому спеціалізованому, науково-бібліотечному закладі, на мою думку, не випадкова. Оскільки не можу не погодитись із висловом А. П. Чехова, що «національних таблиць множення – не існує!». Якщо так, то підготовлене вже четверте в цій серії видання – «Професор Н. В. Костенко», після бібліографічних покажчиків «Заслужений професор Київського національного університету ім. Тараса Шевченка М. М. Новиков (1933–2007)» та «Академік НАН України Д. М. Гродзинський», ще раз підтверджує правоту наших намірів продовжувати цю благородну справу і в майбутньому.

Що стосується Наталії Василівни Костенко, то впевнений – у кожного, хто знайде час ознайомитися з творчим

доробком професора на ниві філології, й особливо фахівці цього напрямку знань, ця непересічна особистість не може не викликати захоплення та поваги. За майже півсторічну самовіддану, не боюсь цього слова, безкорисну науково-освітню діяльність на благо країни їй вдалося немало як для вченого. Використовуючи науково-метричну термінологію, притаманну історикам науки, сьогодні можемо говорити про створення професором Н. В. Костенко власної наукової школи, визнаної і за кордоном. З цього приводу можна багато писати, але краще, щоб кожний зацікавлений після ознайомлення з виданням побачив підтвердження написаного.

Взагалі, укладачам бібліографічного покажчика «Професор Н. В. Костенко», без перебільшення, пощастило, бо їм вдалося безпосередньо поспілкуватися з одним із кращих представників покоління громадян України, які представляють культурну еліту країни. Серед притаманних їм рис хочу виділити такі (на жаль, часто незрозумілі сучасній молоді): грамотно писати; відповідально ставитися до всього, чим їм доручено займатись; не запізнюватись на роботу; практично не хворіти, або хворіти, але ходити на роботу; не тільки мати власну думку, а й кваліфіковано і – головне – аргументовано її відстоювати на всіх рівнях; ставити державне над особистим, а також скромність в усьому – в житті та роботі; «не обласканість» за зроблене від влади та багато іншого, особливо у форматі біди або горя, бо так мало справжньої радості. Усе разом дає підстави говорити як про генетичну інтелігентність Наталії Василівни, так і про СПРАВЖНЬОГО ПРОФЕСОРА своєї справи «золотих» часів Університету Святого Володимира!!! Не випадково наголошую на генетичному підґрунті цього взаємопов'язаного комплексу рис Н. В. Костенко, бо, дещо перефразовуючи відомий вислів, стверджую: «скажи, хто твій батько, я скажу – хто

ти!» Донька відомого державного діяча та визнаного історика України свого часу, мого земляка, якому я завжди завдячуватиму за моральну підтримку в складні періоди свого життя – Василя Семеновича Костенка (1912–2001), не може бути іншою. Та й взагалі їхня родина, серед якої є теперішній посол України в Китаї та Монголії Ю. В. Костенко, – взірць справжніх патріотів своєї Батьківщини. Кожний з них заслуговує на бібліографічний покажчик, а Василь Семенович – на окрему книгу.

Вітаючи Наталію Василівну Костенко зі знаменною датою у творчому житті, бажаємо нових звершень для потреб української філології. Не випадково, якщо перефразувати вислів відомого у світі вченого та методолога вивчення історії науки, д. б. н. Е. М. Мірзояна, книжки, церкви, діти і добрі справи залишаються у віках, і якщо ми згадаємо про добрих людей, хтось згадає і про нас!

Віце-президент
Асоціації бібліотек України,
директор ДНСГБ НААН,
член-кореспондент НААН

В. А. Вергунов

Передмова

Про життєвий і творчий шлях Н. В. Костенко

Костенко Наталія Василівна, доктор філологічних наук, професор кафедри теорії літератури і компаративістики Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка. У 1985–1987 рр. – Вчений секретар Великої ради університету. Член спеціалізованих вчених рад з теорії літератури (10.01.06), порівняльного літературознавства (10.01.05). Керівник віршознавчого семінару Інституту філології. Член Конгресу літераторів України. Член редакційних колегій наукового видання «Мова і культура» (Видавничий дім Дмитра Бураго), міжвузівського збірника наукових статей «Актуальні проблеми слов'янської філології» та ін. Понад двадцять років очолює університетську літературну студію ім. Максима Рильського (у 1980-ті роки разом з Л. М. Скирдою, згодом з О. С. Яровим).

Наталія Василівна Костенко народилася 20 січня 1941 р. в м. Києві. Батько – Василь Семенович Костенко – відомий громадський діяч, мати – Марія Феофанівна Костенко – працювала вчителькою історії та географії, згодом – бібліотекарем. Із 1943-го по 1947 р. В. С. Костенко був обраний Першим секретарем ЦК ЛКСМ України, піднімав молодь на відбудову зруйнованої війною країни; обирався депутатом Верховної Ради СРСР (1946–1950) та двічі депутатом Верховної Ради УРСР (1947–1952); у 1950–1952 рр. був призначений першим секретарем Львівського міського партії. У 1952 р. на XVII львівській партконференції його звинуватили у «неправильній поведінці», у «заграванні з представниками місцевої інтелігенції» (називалися імена академіка Возняка, професора Крип'якевича), у «ліберальному ставленні до їх [як було зазначено в Постанові Політбюро

ЦК КП(б)У] націоналістичних помилок», у зв'язку з чим його було звільнено з посади і переведено на роботу в Полтаву, де невдовзі (після захисту кандидатської дисертації) він перейшов на викладацьку роботу в педагогічному інституті. У Полтаві Наталія Костенко закінчила середню школу.

Особливу роль у подальшій долі родини Костенків відіграв видатний український поет і вчений Микола Платонович Бажан. Тільки завдяки його безкомпромісній позиції та щирій підтримці (за В. С. Костенком продовжувався нагляд з боку КДБ не лише через «львівську справу», а й через дружні стосунки з такими незалежними митцями, як О. П. Довженко) родині вдалося повернутися до Києва. Із 1958-го по 1966 р. В. С. Костенко працював завідувачем редакції історії партії, філософії та права в Головній редакції Української радянської енциклопедії (УРЕ), яку очолював академік М. П. Бажан. У 1967 р. він був Першим заступником Голови комітету по пресі при Раді Міністрів УРСР та ін.

Із 1958-го по 1961-й Наталія Василівна Костенко вчилася на музично-філологічному факультеті Київського педінституту ім. М. Горького; у 1961 р. перевелася на російське відділення філологічного факультету Київського державного університету, який успішно скінчила в 1963 р. Науковим керівником її дипломної роботи «Моцарт і Сальєрі» О. С. Пушкіна. Текстологічний аналіз» був великий ентузіаст філологічної освіти професор Я. Заславський, рецензентом – славнозвісний професор-русист, учень В. М. Перетца О. А. Назаревський – обидва благословили дипломницю на наукову роботу.

Наступні роки життя Наталії Василівни Костенко (після короткого періоду викладацької роботи у Львові) – понад 40 літ! – пов'язані з Alma Mater – Київським університетом. Із 1966-го по 1968-й вона вчилася

в аспірантурі по кафедрі теорії літератури і літератур народів СРСР. У 1969 р. захистила кандидатську дисертацію, темою якої невідомо стала «Поетика Миколи Бажана» (науковий керівник – професор Я. П. Білоштан). Загалом про М. П. Бажана вона опублікувала три монографії і близько тридцяти статей.

Поетика, віршознавство, віршостилістика стали предметом її постійних наукових інтересів. У 1984 р. Н. В. Костенко захистила докторську дисертацію на тему «Основні тенденції розвитку українського віршування ХХ століття». Із 1969 р. донині працює на кафедрі теорії літератури і компаративістики, (раніше – кафедра теорії літератури і літератур народів СРСР) спочатку асистентом, потім старшим викладачем, доцентом; з 1985 р. – на посаді професора (звання професора – з 1987 р.).

Наукову школу Наталія Василівна пройшла на Україні, в діалозі з такими відомими українськими віршознавцями, як Володимир Ковалевський і Галина Сидоренко, а також у Росії, особливо на міжнародних наукових конференціях в Інституті світової літератури і мистецтва ім. Горького у Москві, постійним учасником яких у 1970–80-ті роки вона була. Своїм головним учителем Н. В. Костенко вважає видатного російського вченого академіка М. Л. Гаспарова, з яким навіть після розпаду Союзу РСР підтримувала контакти до останнього дня його життя.

Науці віршознавчого аналізу вона вчилася також на працях П. Руднева, Ю. Лотмана, О. Жовтиса, польської дослідниці Л. Пщоловської та ін.

У 1970-ті й особливо у 1980-ті роки вона активно виступала з літературно-критичними, часто полемічними статтями про сучасну українську поезію (про нові збірки М. Влад, Н. Білоцерківець, С. Чернілевського, Г. Турелик, С. Литвина, Р. Заславського та ін.).

У 2000-ні роки для Шевченківської енциклопедії Наталія Василівна пише статті про вірші поета.

Під її керівництвом було захищено 11 кандидатських і дві докторські дисертації.

У цей час розгортається її діяльність як організатора віршознавчих семінарів, на які запрошуються дослідники з різних вузів Києва та інших міст України. Із 2006 р. віршознавчі зустрічі стали постійними. Матеріали семінарів публікувалися у збірниках, присвячених академіку Михайлу Гаспарову (2006), професорам Галині Сидоренко (2008) і Ігорю Качуровському (2009). У 2009 р. Н. В. Костенко разом з аспірантами й своїми учнями-студентами організувала Всеукраїнську конференцію «Українське віршознавство ХХ – початку ХХІ століть. Здобутки і перспективи розвитку» (збірник «Віршознавчі студії», упорядники Н. Костенко, Я. Ходаківська, 2010). У 2010 р. за участі відомих сходознавців професорів І. П. Бондаренка і Л. В. Грицик було проведено віршознавчий семінар на тему: «Вірш у системі перекладу». Готується обговорення інших цікавих віршознавчих тем.

Наталія Василівна Костенко – віршознавець за покликанням. У її працях розвиваються традиції формального та структуралістського аналізу поетичних текстів. Вона щаслива, що в житті їй випало займатися тим, що із студентських років їй цікавило найбільше – поезією та віршем.

Людмила Грицик,
доктор філологічних наук,
професор, завідувач кафедри
теорії літератури
та компаративістики

Слово про вченого: МУДРІСТЬ ЖИТИ І ТВОРИТИ

Дослідник російського вірша, академік М. Л. Гаспаров у листі від 7 серпня 1982 р., надісланому Наталі Василівні Костенко після захисту докторської дисертації «Основні тенденції розвитку українського віршування ХХ століття», писав: «Вітаю вас із прекрасною працею... От би знайти подвижника, який зробив би те ж із білоруським віршем... букет із трьох таких досліджень міг би стати відкриттям».

Усесвітньо відомий учений, впевнений у наукових можливостях Н. В. Костенко, її ерудиції, покладав великі надії на подальший розвиток віршознавства в Україні, яке у філології набрало самостійного статусу ще в поетиках братських шкіл, здобуло свій розвиток у працях І. Франка, Б. Якубського, Д. Загула, М. Зерова, було достойно репрезентоване у вислідах К. Волинського, В. Державина, Г. Сидоренко, Н. Чамати та інших літературознавців.

«Я впевнений, що Ви, – ділився думками М. Гаспаров, – зробите ще багато. Ви вже угрузили в нашу науку так глибоко, як я, і якщо навіть... відійдете від неї, вона од Вас не відійде. Аби вистачило сил!!» (лист від 14 вересня 1988 р.).

Сьогодні професор Н. В. Костенко – автор близько 200 наукових праць з проблем віршознавства, поетики, літературної критики, історії західних і східних літератур. Із них сім монографій: «Поетика Миколи Бажана (1923–1940)» (1971), «Поетика Миколи Бажана (1941–1977)» (1978), «Поетика Павла Тичини. Особливості віршування» (1982), «Максим Рыльский – мастер украинского

класического стиха» (1988), «Українське віршування ХХ століття» (1993), «Микола Бажан. Життя. Творчість. Особливості віршостилістики» (2003, 2004), «Українське віршування ХХ століття» (2-ге вид., допов., 2006).

Вона уклала «Метричний довідник до віршів Тараса Шевченка» (1994), перевидала «Науку віршування» Б. Якубського (вступна стаття, примітки, коментарі, 2006), підготувала, впорядкувала віршознавчі збірники «Віршознавчі семінари» – на честь академіка М. Гаспарова (2006), професора Г. К. Сидоренко (2008), І. В. Качуровського (2009); «Вірш у системі перекладу (2010).

Наталя Василівна – один із упорядників, автор вступної статті до другого видання «Вибраних творів» Миколи Бажана (2003, 2004). В її активі – науково-методичні праці, розробки нових навчальних програм: «Іранотаджицька література епохи Відродження (ІХ–ХV ст.)», частини I та II (у співавторстві з доцентом Н. М. Андрійченко) (1996–1998, 2009), «Давньоєврейська література. Хрестоматія» (у співавторстві з доцентом Н. М. Андрійченко) (2001) та ін.

Професор Н. В. Костенко – блискучий лектор, людина безмежно залюблена у слово і музику. Можливо, остання, точніше унікальне чуття її, у т. ч. і в слові (Наталя Василівна має незакінчену музичну освіту) й зробило її віршознавцем: «Я не дуже охоче на цю тему книжки читаю, – зізнавався М. П. Бажан з приводу «Поетики Миколи Бажана», – а от Вашу прочитав одним духом, і зворушився, і здивувався. Таке проникнення в те, що я думав, пишучи той або інший вірш! Така уважність до слова, до рими, до звучання вірша! ... Продумані, добре опрацьовані розділи про риму, про строфу, про евфонію можна було б, – радив М. П. Бажан, – поповнити зауваженнями про епітет, один з важливих засобів створення образу, учуднення його, виявлення нових аспектів описуваної речі, явища, психічного процесу» (лист від 12 лютого 1978 року).

Поезія – стихія Наталі Василівни, головна тема й улюблене заняття (мало хто знає, вона пише прекрасні вірші, займається прозою. Дещо, звичайно під псевдонімом, друкували Бурагівські часописи, літературно-художні журнали, інститутський «Сполучник»).

Понад двадцять років професор Н. В. Костенко веде університетську студію імені М. Рильського. Упродовж тривалого часу керує кафедральним віршознавчим семінаром. Наукові конференції, круглі столи, зокрема присвячені Г. К. Сидоренко, М. Гаспарову, І. Качуровському, здобули резонанс серед наукової громадськості. «Давайте поміркуємо, – пише білоруський віршознавець, завідувач кафедри теорії літератури Мінського університету, перекладач В'ячеслав Рагойша, – як налагодити контакти... корисними були б міжнародні конференції, які періодично проводяться і в вас, і в нас, ... круглі столи» (лист від 19 січня 2009 р.).

Наталю Василівну, яка «прожила» життя в університеті (від 1961 р., коли стала студенткою, потому аспіранткою, асистентом, старшим викладачем, доцентом, а з 1987 р. – професором кафедри теорії літератури та компаративістики), люблять студенти, її шанують аспіранти і докторанти. Ті, хто працювали з нею, незважаючи на різницю віку, назавжди залишаються друзями. Серед них – доцент, корєєць Кім Сук Вон, ректор Бердянського університету професор В. А. Зарва, поетеси О. Башкірова, О'Лір (О. Бросаліна), О. Мудрак, Н. Гаврилук, колеги з Росії, Польщі, Білорусі.

Яскравою, хоч дуже непростою, сторінкою в науково-педагогічній діяльності професора Н. В. Костенко є курс «Література народів СРСР», який із 1960-х років читався у всіх вузах Союзу. Дехто, зібравши чимало вершків із нього, тепер скептично згадує про таких собі «глобалізаторів». Наталя Василівна, я це точно знаю, з найкращими враженнями згадує той курс: неймовірно труднощі, що повсякчас з'являлися у зв'язку зі змінами його структури й наповненості, колосальним за обсягом

матеріалом і, відверто, неповнотою наших знань про національні літератури, приносили насолоду і їй, і студентам. Це був час, коли «Вопросы литературы», «Дружба народов», «Литературное обозрение», «Новый мир», інші російськомовні літературно-художні журнали зачитувалися до дірок. А твори В. Бикова, Ч. Айтматова, братів Чіладзе, С. Капутікян, О. Вацієтиса та інших брали до рук не лише у зв'язку з підготовкою до семінарів чи сесії.

Становлення Наталі Василівни як науковця і викладача пов'язане зі становленням кафедри теорії літератури та компаративістики, а тоді ще й «літератур народів СРСР». Тут, після закінчення російського відділення філологічного факультету Київського університету і нетривалого перебування на викладацькій роботі у Львові, 1969 р. захистила кандидатську і підготувала докторську дисертації.

Інтерес до поезії (нової і класичної, а особливо поезії «срібного віку»), постійні пошуки форм і можливостей втиснути свої захоплення в сухі рамці теоретичних курсів і спецкурсів у ті часи по-різному сприймалися не лише колегами на кафедрі. Але, наполеглива і безкомпромісна, Наталя Василівна уміла вистояти в різних ситуаціях, які, природно, не обминали і її.

Вона шукала і знаходила підтримку в Слові, поезії. Ними «лікувала» й інших. «Почуваю себе не надто фанфарно, – зізнавався М. П. Бажан, – тому Ваша книжка стала для мене такою підбадьорливою і цілющою, якою вся сучасна фармакологія не може стати. Спасибі Вам, [...] мій уважний і добросердний лікарю» (лист від 12 лютого 1978 р.).

Багато зусиль Н. В. Костенко віддала виконанню обов'язків вченого секретаря Великої ради університету, куратора. А тепер вона – член двох спеціалізованих рад, керівник магістерських і творчих робіт.

Наталя Василівна – у розквіті сил, у нових творчих задумах. Вона не змагається з роками, а шукає в них мудрість жити і творити.

Хай допомагає Вам Господь, дорога колего!

Надія Гаврилюк

**Слово про наукового керівника:
МЕТР І СМИСЛ ¹, АБО
ЮВІЛЕЙНЕ ВІНШУВАННЯ
НАТАЛІЇ ВАСИЛІВНИ КОСТЕНКО**

Метрів у житті не надто багато. Тому не завжди можеш одразу належно оцінити їх велич людську й професійну. Тільки згодом, постійно доростаючи, розумієш, як тобі поталанило.

1997 рік. Конференц-зал Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Поетичний конкурс «Жива троянда». Погляд вихоплює зі складу журі худеньку жінку, в зовнішності й манерах якої відчувається щось аристократичне. Незабаром дізнаюся: Наталія Василівна Костенко – професор кафедри теорії літератури й компаративістики, керівник літературної студії ім. М. Рильського.

Ще не знаю, що згодом не раз відвідуватиму цю студію, навіть виступатиму з творчим звітом (такі звіти робив кожен із учасників студії), а потім з внутрішнім хвилюванням чекатиму вердикту Наталії Василівни. Вердикт – справедливий, але поблажливий, – став першим уроком для мене: вказуючи на технічні хиби, яких у тих пробах пера було чимало (нерівний ритм, бідні, нерідко банальні рими) тактовно казала: «бажано уникати», «рівний ритм – необов'язково». А ще вміла в творах кожного літстудійця акцентувати творчі удачі, окреслити перспективу.

---

¹ Так зветься одна з книг видатного віршознавця, академіка РАН *М. А. Гаспарова*. Ця назва видається влучною метафорою для шановної ювілярки – д. ф. н., проф. кафедри теорії літератури й компаративістики Інституту філології Київського національного університету ім. Тараса Шевченка Наталії Василівни Костенко.

У вмінні бачити перспективу – вся Наталя Василівна. Чи то стосується творчих здібностей студентів, чи наукових пошуків аспірантів і докторантів – вона вірить у твою спроможність подолати шлях і всіляко допомагає в цьому. Їй ненав'язливо навчає не тільки науці віршування, а й науковій етиці (не бути надто категоричним у відстоюванні власної позиції, критикувати виважено й аргументовано, розпочинати та закінчувати критику винятково «на позитивній ноті», аби не розхолодити молодечий запал пошуку).

На мене, тоді другокурсницю, величезне враження справила віршознавча термінологія, якою так легко й невимушено оперувала Наталя Василівна, її вміння визначати розмір вірша на слух (може, цьому сприяло навчання Наталі Василівни на музично-філологічному факультеті педінституту, а може, глибинне відчуття поетичного слова, бо ж замолоду і сама віршувала). Не вмючи визначити розмір вірша за метричною схемою на папері (а на слух і досі не вмю!), дивилася на цю жінку з неабияким захопленням. І зареклася... ніколи не братися за складну «науку віршування» (Б. Якубський).

1998 рік. Розподіл за спеціалізацією. Віршознавчий спецкурс привернув увагу настільки, що геть забула недавню обіцянку. Доля зробила крутий поворот і ... звела на довгі роки з Наталею Василівною.

Якось, уже згодом, у довірливій розмові Наталя Василівна зізналася, що то не вона обрала віршознавство, а воно – її. Будучи за фахом русистом, аспірантуру проходила вже з віршознавства (одним з консультантів був Володимир Ковалевський, а керівником – професор Я. П. Білоштан). А що Наталя Василівна людина надзвичайно скромна, то всіляко применшувала свої здобутки на цій ниві, що ілюструє і лист М. Л. Гаспарова до української Колеги, датований 1988 роком: «Грех Вам

писати: «Я надеюсь еще что-то сделать по стиховедению. Вы уже увязли в нашей науке так глубоко, как я, и если даже Вы от нее отойдете, она от Вас не отойдет. Лишь бы хватило сил»².

І справді, безмежно віддана своїй справі, знаходить сили на все: підказати, як можна згладити метричні нерівності чи стилістичні неокковирності перших творчих спроб; роз'яснити можливі принципи упорядкування поетичної збірки, виступивши в ролі упорядника; написати передмову до книжки початкуючого автора. Більше того, в рамках спецкурсу з віршознавства Наталя Василівна у найрізноманітніший спосіб заохочує студентів до творчості (наприклад, прохаючи спробувати сили в жанрі японської поезії), зацікавлює «сірою» теорією. Бо ж у її дохідливому викладі, з ретельно дібраними прикладами з української та зарубіжної поезії, з її глибинним чуттям на красу (адже милується і в живописі, колекціонує альбоми художників), теорія розквітає різнобарв'ям.

І за тими теоретичними викладами ніколи не губиться з поля зору студент – людина зі своїми життєвими та літературними уподобаннями. Яку б тему ти не обрав, знаєш: проконсультують, спрямують, а в разі чого ще й книги з власної бібліотеки (нерідко з теплими дарчими написами) позичать. А згодом майже непомітно залучать до участі у віршознавчих наукових семінарах.

2000 рік. Які слова знайшла Наталя Василівна, щоб переконати мене виступити на віршознавчому семінарі з оглядовою доповіддю (цей жанр давався дуже важко), а не з улюбленими спробами текстового аналізу – вже не пригадую. Та вона завжди вміє знайти потрібні слова і показати тобі ж, що здатен на більше. Ця людина – надзви-

---

² Костенко Н. В. Українське віршування ХХ століття : навч. посіб. – 2-ге вид., випр. та допов. – К. : Вид.-полігр. центр «Київ. ун-т», 2006. – 287 с. – С. 234.

чайно тонкий психолог, що керується принципом: «Не зашкодь!» За жодних обставин її слово не заронить зерно сумніву у власних силах, навпаки.

Треба бачити, як хвилюється Наталя Василівна щоразу, коли захищаються її аспіранти й докторанти! Але намагається не показувати цього, щоб не додавати хвилювань дисертантам. Заспокоює: «Краще Вас Вашої теми не знає ніхто». «А Ви»? – намагаємося заперечити. «Навіть я», – відказує та усміхається підбадьорливо. Розумієш – це гіпербола, та все-таки певність у володінні матеріалом зростає. Просто знаєш: усе буде добре.

2001 рік. Віршознавчий семінар для аспірантів з обговоренням українських, російських, польських книжкових новинок зі спеціалізації. Й несподіване звернення до аудиторії: «Якщо комусь траплялися цікаві новинки, які тут не згадано, приносьте, будь ласка. Розкажіть усім. Будемо вчитися разом». І ти усвідомлюєш – у тобі уже бачать колегу (що приємно), але між рядків читається засторога від ілюзій і самозамилування: «Вчитись треба весь час» (М. Бажан).

А вчитись у Наталі Василівни є чому. Хоча б тієї ж скромності, що її й у часі свого беззаперечного лідерства в царині українського віршознавства та вагомих набутоків у вигляді численних статей і монографій, ніколи не зраджує.

...Пригадалося, як на віршознавчому семінарі, помітивши, що студентка засмутилася через допущену при визначенні розміру вірша помилку, просто й невимушено сказала: «Нічого, я теж помиляюся». Цей епізод додав нашій шановній викладачці ще більше поваги, бо вже тоді було розуміння, що далеко не кожен здатен зізнатись у помилках, та ще й власним студентам.

Можна повчитися терпінню й вродженому такту, з яким Наталя Василівна вносить корективи у твоє бачення дисертаційної теми, часом кілька разів повторюючи сказане, аби ти таки спіймав суть зауважень і побажань.

Ретельно вичитуючи рукописи, коригує не тільки віршовані «ляпи» (олівцем виправляючи помилки у метричних схемах), а й загальну стилістику праці (даючи варіанти над або під рядками).

Зауваги завжди конкретні й коректні. Така ж і похвала, позначена на берегах рукопису великими знаками оклику, або фразами на кшталт: «У Вас тонкий слух» (це коли «спіймав» прихований звукопис) або «Молодець!» (коли тобі поталанило розпізнати складне метричне явище). І оте незмінно з великої літери «Ви», повага до спроб ухопити матеріал, опанувати тему.

2005 рік. «Вертайтесь, щоб іще не раз пошліфувати» – принцип, викладений Нікола Буало, – спрацьовує в таких випадках для обох сторін. Інколи, коли аспірант чи докторант останнього року просить переглянути переплетений «фоліант», керівник жартує: «Не читатиму, я вже знаю цей текст напам'ять». І не перебільшує! Цитує майже дослівно, бо ж писала його разом з тобою.

Та все-таки знову проглядає написане, допомагає підготувати відповіді на відгуки опонентів і провідної установи.

Допомагає, допомагає, допомагає... Навіть тоді, коли ти вилетів з-під її крила, вийшов зі стін університету в світ широкий. Попри чималі робочі навантаження, Наталя Василівна знаходить час і можливість (і як їй вдається!) ознайомитися з першими чернетками майбутньої монографії. Слушно зауважує: «Варто уникати надмірної описовості, переказу текстів. І Ваша робота тільки б виграла, коли б подавали зміст тексту, відштовхуючись від його формальної специфіки, а не навпаки». Бачиш, як багато тобі ще треба працювати й вчитися, та, пам'ятаючи скільки зусиль доклав науковий керівник до твоєї підготовки, хочеш виправдати довіру. В серці ж помножуєш вдячність і повагу.

2007 рік. У процесі роботи наче потрапляєш у машинну часу. Переймаєшся, щоб не пропустити якусь помилку в друк, не підставити Вчительку. На ті побоювання Наталя Василівна звичним впевненим тоном відказує: «Намагайтеся всіляко уникнути помилок. Та коли таке трапиться, не надто переймайтеся. Я теж знаходила поодинокі помилки у власних монографіях і вносила корективи при перевиданні». Ти вкотре сповнений вдячністю за невтомний науковий супровід, моральну підтримку, зичливе ставлення до твоєї особи.

Нині. У ювілярки можна повчитися багато чого. Наприклад, уміттю радіти успіхам своїх учнів, їх науковим й критичним публікаціям. А ще постійному щирому зацікавленню творчими здобутками. Нерідко з її уст можна почути: «Матимете нагоду – заходьте на кафедру, приносьте вірші». У цій фразі проступає бажання допомогти. Часом і собі на шкоду (тільки Наталя Василівна без вагань погодилася в пору літньої сесії підмінити ведучого творчого вечора, який з дуже поважних причин не зміг його провести, аби тільки свято поезії відбулося).

Усі світлі моменти спільного шляху охопити годі, а скільки їх попереду...

Часто запитують (серйозно чи іронічно): «Який смисл у всіх отих статистичних підрахунках»? «Чи навчила теорія віршування писати вірші»? Відповідала по-різному, залежно від перспективи власного бачення. Нині думаю, що статистичні підрахунки не мають бути самоціллю, а покликані лише глибше розкривати поетичну майстерню авторів. Ніколи не забувати про людину – це теж мовчазний урок Наталі Василівни (чи не найважливіший!). Вона не тільки з розумінням підходить до кожного свого студента, аспіранта чи докторанта, але й шанобливо ставиться до колег-віршознавців покійних і нині сущих. І майже щороку організовує семінар з актуальних питань

віршознавства, часто в пам'ять або на пошану корифеїв віршознавчої науки.

Безумовно, Ви, дорога Наталю Василівно, – Людина й Педагог, гідні пошани своїх колег, старших і молодших. І в кожного, хто пройшов, проходить або пройдётиме Вашу школу, будуть свої спогади. Та їх, певна, об'єднає вдячність за основи віршознавства (які дисциплінують мислення та підвищують культуру поетичного слова, огранюючи дані Богом здібності), за уроки етики професійної та загальнолюдської, за власний приклад допомоги й підтримки (іноді в непростих для себе обставинах), за постійне зацікавлення нашими творчими та науковими здобутками.

Тож до моїх побажань з нагоди Вашого Дня Народження приєднуються всі Ваші аспіранти й докторанти. Сердечно зичимо Вам міцного здоров'я для реалізації численних задумів, підтримки добрих людей, оптимізму, а ще – здібних студентів, аспірантів і докторантів, аби Ви могли пишатися своїми вихованцями, так само, як ми пишаємося знайомством з Вами і честю належати до Вашої віршознавчої школи! Бо всі ми – колишні й нинішні – залишаємося Вашими учнями, прагнемо наблизитися до Вашого рівня. А найбільше хочемо, щоб Ви пам'ятали – ми Вас любимо, цінуємо, шануємо і зробимо все можливе, аби Ви знали – Ваші зусилля не марні, вони мають сенс!

НАУКОВІ ПРАЦІ Н. В. КОСТЕНКО

(за 1967–2011 роки)

Теорія літератури. Поетика. Віршознавство

Монографії

1. *Поетика Миколи Бажана (1923–1940 рр.)*
/ Н. В. Костенко. – К. : Вид-во Київ. ун-ту ім.
Т. Г. Шевченка, 1971. – 172 с.

2. *Поетика Миколи Бажана (1941–1977)*
/ Н. В. Костенко. – К. : Вища шк., 1978. – 216 с.

3. *Поетика Павла Тичини. Особливості
віршування* / Н. В. Костенко. – К. : Вища шк., 1982. –
256 с.

4. *Максим Рильський – мастер українського
класического стиха* / Н. В. Костенко. – К. : Вища шк.,
1988. – 197 с.

5. *Українське віршування ХХ століття*
/ Н. В. Костенко. – К. : Либідь, 1993. – 232 с.

6. *Микола Бажан. Життя. Творчість.
Особливості віршостилістики* / Н. В. Костенко ; Київ.
нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : КИЙ, 2004. – 382 с. :
фотоіл. – Бібліогр. : с. 349–368.

7. *Українське віршування ХХ століття* : навч.
посіб. / Н. В. Костенко ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса
Шевченка. – К. : Вид.-полігр. центр "Київ. ун-т", 2006. –
287 с. – Бібліогр. : с. 253–255.

Статті й рецензії

8. *Вірш* і окремі його елементи / Н. В. Костенко
// Укр. мова і література в школі. – 1973. – № 6. – С. 15–23.

9. *О спорных* вопросах теории русского стиха
/ Н. В. Костенко // Вісн. Київ. ун-ту. Сер. "Філологія". –
1976. – С. 12–17.

10. *Про ритміку* ранніх поезій П. Г. Тичини / Н. В. Костенко // Рад. літературознавство. – 1980. – № 7. – С. 31–44.

11. *О диалектической* природе художественного ритма / Н. В. Костенко // Вісн. Київ. ун-ту: Укр. філологія. – 1981. – Вип. 23: Літературознавство. Мовознавство. – С. 33–40.

12. *"Театр – це чисте джерело..."* : (про моноспектакль Молодого театру "Канте Хондо" в інтерпретації Раїси Недашківської) / Н. В. Костенко, Є. Ветрова // Молода гвардія. – 1981. – 11 жовт. – С. 4.

13. *3 лабораторії* віршознавства : про книгу М. Гіршмана "Анализ поэтических произведений А. С. Пушкина, М. Ю. Лермонтова, Ф. И. Тютчева" (М., 1981) / Н. В. Костенко // Рад. літературознавство. – 1983. – № 2. – С. 75–76.

14. *Особенности* українського акцентного стиха / Н. В. Костенко // Филол. науки. – 1983. – № 3. – С. 9–16.

15. *О стихе* українських народних дум и его связи с былинным стихом / Н. В. Костенко // Вісн. Київ. ун-ту. Сер. "Літературознавство. Мовознавство". – 1985. – № 27. – С. 64–70.

16. *Суть* осягнення / Н. В. Костенко // Літ. Україна. – 1985. – 27 черв. – С. 3. – *Рец. на кн.* : Павличко Д. Спираль. – К. : Рад. письменник, 1984.

17. *Поэзия* и кич / Н. В. Костенко // Кн. обозрение. – 1986. – 14 марта (№ 11). – С. 8. – [материалы дискуссии].

18. *Акцентний* вірш / Н. В. Костенко // Укр. літ. енциклопедія. – К. : Голов. ред. УРЕ ім. Бажана, 1988. – Т. 1. – С. 37–38.

19. *Вірш* / Н. В. Костенко // Там само. – С. 323.

20. *Віршування* / Н. В. Костенко // Там само. – С. 332–333.
21. *Віршознавство* / Н. В. Костенко // Там само. – С. 333.
22. *Вільний* вірш / Н. В. Костенко // Там само. – С. 333–334.
23. *Вольний* вірш / Н. В. Костенко // Там само. – С. 352.
24. *Дольник* / Н. В. Костенко // Там само. – К., 1990. – Т. 2. – С. 88.
25. *Драбинка* / Н. В. Костенко // Там само. – С. 100–101.
26. *Проблема* ритму і смислу у віршознавчих дослідженнях проф. Г. К. Сидоренко / Н. В. Костенко // Вісн. Київ. ун-ту. Сер. "Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика". – К., 1996. – Вип. 4. – С. 11–13.
27. *Дмитро* Чижевський – історик і теоретик українського вірша / Н. В. Костенко // Вісн. Київ. ун-ту. "Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика". – К., 1997. – Вип. 5. – С. 6–11.
28. *Реалізм* помер? / Н. В. Костенко // Філологічні семінари : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т філології. – К. : Вид.-полігр. центр "Київ. ун-т", 1998. – Вип. 1 : Реалістичний тип творчості : теорія і сучасність. – С. 44–48.
29. *Вірш* українських футуристів з погляду сучасної герменевтики / Н. В. Костенко // Мова і культура. – 2000. – Вип. 2, т. 3. – С. 233–237.
30. *Шлях* істини – це діалог / Н. В. Костенко // Філологічні семінари : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т філології. – К. : Вид.-полігр. центр "Київ. ун-т", 2000. – Вип. 3 : Наука про літературу на межі століть : тема вільна. – С. 49–53.

31. **Вірш** як діалектика : його мелодія і сенс / Н. В. Костенко // Слово і час. – 2001. – № 1. – С. 80–82.

32. **Реформатор** української версифікації : (про книгу Бориса Бунчука "Віршування Івана Франка", Чернівці, 2000) / Н. В. Костенко // Слово і час. – 2001. – № 6. – С. 92–96.

33. **Постмодерністська** проза як об'єкт / Н. В. Костенко // Філологічні семінари : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т філології. – 2002. – Вип. 5 : Типи художньої творчості в епоху постмодернізму: реальність чи віртуальність. – С. 81–83.

34. **Українское** народное стихосложение в интерпретации Ф. Колессы и К. Мошинского / Н. В. Костенко // Актуальні проблеми слов'янської філології. Сер. Лінгвістика і літературознавство : міжвуз. зб. наук. ст. – К. : Знання України, 2002. – Вип. 7. – С. 211–224.

35. **Українське** та російське віршознавство на межі ХХ–ХХІ століть. Проблема співвідношення метру і ритму / Н. В. Костенко // Метроритм–1 / НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського ; ред. І. М. Юджін. – К., 2002. – С. 11–14.

36. **Ігор** Качуровський про тонічний вірш / Н. В. Костенко // Сучасність. – 2004. – № 10. – С. 136–138.

37. **Метрика** і ритміка наймолодшої генерації українських поетів : (альманах "Сві-й-танок", 2003) / Н. В. Костенко // Літературознавчі студії : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : Вид.-полігр. центр "Київ. ун-т", 2004. – Вип. 10. – С. 160–167.

38. **Метричний** репертуар поетів-"сві-й-танківців" (90-ті–2000-ні рр.) / Н. В. Костенко // Сві-й-танок–2. Поезія. Проза. Драматургія. Літературознавство : студ. альманах. – К., 2004. – Вип. 2. – С. 127–136.

39. **Борис** Якубський – теоретик українського вірша / Н. В. Костенко // Літературознавчі студії : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2005. – Вип. 14. – С. 182–186.

40. **"Жорсткий** урбаністичний верлібр" у сучасній українській поезії / Н. В. Костенко // Вісн. Київ. Міжнар. ун-ту. (Літературознавчі студії) : зб. наук. пр. – К., 2005. – Вип. 7. – С. 3–9.

41. **Метрика** і ритміка альтернативної української поезії 80-х–90-х рр. / Н. В. Костенко // Актуальні проблеми слов'янської філології. Сер. Лінгвістика і літературознавство : міжвузів. зб. наук. ст. – К., 2005. – Вип. 10. – С. 376–380.

42. **Метричний** репертуар українських поетів празької школи / Н. В. Костенко // Язык и культура. – К., 2005. – Вип. 8, т. 6 : Худ. література в контексте культури. – С. 288–297.

43. **Про ритмічну** структуру українського слова / Н. В. Костенко // Метроритм–2 / НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. – К., 2005. – С. 14–16.

44. **"Думаю** об Украине каждый день..." / Н. В. Костенко // Віршознавчий семінар, присвячений пам'яті Михайла Леонovichа Гаспарова : зб. наук. пр. та спогадів, 12 трав. 2006 р. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : Вид.-полігр. центр "Київ. ун-т", 2006. – С. 5–7.

45. **"Пальмове** гілля" Агатангела Кримського в аспекті віршознавчого аналізу / Н. В. Костенко // Літературознавчі студії : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2006. – Вип. 16.

46. **Про деякі** дискусійні питання української та російської метрики (на матеріалі листування з М. Л. Гаспаровим) / Н. В. Костенко // Віршознавчий

семинар, присвячений пам'яті Михайла Леоновича Гаспарова : зб. наук. пр. та спогадів, 12 трав. 2006 р. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : Вид.-полігр. центр "Київ. ун-т", 2006. – С. 72–77.

47. **Український** і польський вірш 10–20-х рр. ХХ ст. у компаративному аспекті / Н. В. Костенко // Філологічні семінари : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т філології. – К., 2006. – Вип. 9 : Національні моделі порівняльного літературознавства. – С. 63–68.

48. **Борис** Якубський – теоретик українського вірша : [вступ. ст.] / Н. В. Костенко // Якубський Б. Наука віршування. – К. : Вид.-полігр. центр "Київ. ун-т", 2007. – С. 3–18.

49. **Віршознавча** термінологія в "Словнику культури ХХ століття" Вадима Руднева / Н. В. Костенко // Філологічні семінари : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т філології. – К. : Вид.-полігр. центр "Київ. ун-т", 2007. – Вип. 10 : Понятійний апарат сучасного літературознавства. – С. 65–69.

50. **З історії** і теорії вірша епохи авангарду (на матеріалі українського і польського футуризму та конструктивізму) / Н. В. Костенко // Na styku kultur : wiersz polski i ukraiński = На стику культур : польський та український вірш. – К., 2007. – С. 24–40.

51. **Лідія** Александрова як літературознавець і людина / Н. В. Костенко // Теорія літератури. Компаративістика. Художній діалог з історією. – К. : Вид.-полігр. центр "Київ. ун-т", 2007. – С. 7–16.

52. **"Пальмове** гілля" Агатангела Кримського в аспекті віршознавчого аналізу / Н. В. Костенко // Ukraina. Texty i konteksty ... = Україна. Тексти і контексти : книга на пошану проф. Стефана Козака з нагоди його ювілею сімдесятиліття. – Варшава, 2007. – С. 387–397.

53. *Про книгу* Тамари Гундорової "Післячорно-бильська бібліотека. Український літературний постмодернізм" (2005) / Н. В. Костенко // Язык и культура. – К., 2007. – Вып. 9, т. 8 (96). – С. 186–190.

54. *Український* поліметричний вірш ХХ ст. та його рецепція в польських перекладах / Н. В. Костенко // Na styku kultur : wiersz polski i ukraiński = На стику культур : польський та український вірш. – К., 2007. – С. 197–214.

55. *Дорогами* Басє / Н. В. Костенко // Скирда Л. Птицы и цветы четырех сезонов. Поэтические дзуйхицу / пер. с укр. О. Саганюк. – К. ; Токио ; М., 2008. – С. 13–29.

56. *Вірш* у системі перекладу: (на матеріалі перекладів Романа Скиби з рос. поезії) / Н. В. Костенко // Язык и культура. – К., 2009. – Вып. 12, т. 3. – С. 291–297.

57. *3 історії* українського віршознавства. Майк Йогансен. Елементарні закони версифікації (віршування) / Н. В. Костенко // Філологічні семінари : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2010. – Вып. 13 : Що таке історія літератури? – С. 9–15.

58. *Українське* віршознавство ХХ – початку ХХІ століть / Н. В. Костенко // Віршознавчі студії : зб. наук. пр. конф. «Українське віршознавство ХХ – поч. ХХІ століть. Здобутки і перспективи розвитку» / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : Вид. дім Дмитра Бураго, 2010. – С. 9–17.

Шевченкознавчі студії

59. *Метричний* довідник до віршів Тараса Шевченка : метод. розробка з курсу віршознавства для викл. і студ. філол. ф-ту / Н. В. Костенко. – К. : Вид.-полігр. центр "Київ. ун-т", 1994. – 40 с. – Розділи : Історія укр. віршування ; Метрика ; Фоніка ; Строрфіка.

60. *Монографічний* аналіз поетичних текстів Шевченка / Н. В. Костенко // Слово і час. – 2001. – № 2. – С. 80–83.

61. *"І широкою долину..."*. Спроба віршостилістичного аналізу / Н. В. Костенко // Шевченкознавчі студії : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : Вид.-полігр. центр "Київ. ун-т", 2002. – Вип. 4. – С. 4–11.

62. *Балада* Шевченка "Коло гаю в чистім полі..." / Н. В. Костенко // Шевченкознавчі студії : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : Вид.-полігр. центр "Київ. ун-т", 2004. – Вип. 6. – С. 100–103.

63. *Балада* Шевченка "Лілея" : текстовий аналіз твору / Н. В. Костенко // Тарас Шевченко і народна культура : зб. пр. міжнар. 35-тої наук. шевченківської конф., Черкаси, 20–22 квіт. 2004 р. – Черкаси : Брама-Україна, 2004. – С. 48–52.

64. *Вірш* Шевченка "І знов мені не привезла..." / Н. В. Костенко // Актуальні проблеми слов'янської філології. Сер. Лінгвістика і літературознавство : міжвуз. зб. наук. ст. – К., 2004. – Вип. 9. – С. 382–385.

65. *Вірш* Шевченка "На батька бісового я трачу..." / Н. В. Костенко // Шевченкознавчі студії : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : Вид.-полігр. центр "Київ. ун-т", 2006. – Вип. 8. – С. 20–23.

66. *Про 12₆–11₆-складовий* вірш Т. Г. Шевченка / Н. В. Костенко // Віршознавчий семінар. Присвячується пам'яті Галини Кіндратівни Сидоренко : зб. наук. пр. та спогадів, 28 трав. 2007 р. – К. : Вид.-полігр. центр "Київ. ун-т", 2007. – С. 91–100.

67. *Рима* в поемі Т. Г. Шевченка "Марія" / Н. В. Костенко // Літературознавчі студії : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т філології. – К., 2007. – Вип. 19, ч. 1. – С. 203–208.

68. *Рима* в поемі Т. Шевченка "Гайдамаки" / Н. В. Костенко // Шевченкознавчі студії : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : Вид.-полігр. центр "Київ. ун-т", 2007. – Вип. 10. – С. 143–153.

69. *Рима* у ранній і пізній творчості Шевченка (на матеріалі поем "Гайдамаки" і "Марія") / Н. В. Костенко // Теорія літератури. Компаративістика. Художній діалог з історією. – К. : Вид.-полігр. центр "Київ. ун-т", 2007. – С. 7–16.

70. *Вірш* Шевченка "Не молилася за мене..." / Н. В. Костенко // Актуальні проблеми слов'янської філології. Сер. Лінгвістика і літературознавство : міжвуз. зб. наук. ст. – К., 2008. – Вип. 19. – С. 104–107.

71. *Вірш* Шевченка "Неначе степом чумаки..." / Н. В. Костенко // Актуальні проблеми слов'янської філології. Сер. Лінгвістика і літературознавство : міжвуз. зб. наук. ст. – Ніжин, 2008. – Вип. 18. – С. 201–203.

72. *Поетові* місії та обрання : про книгу Івана Дзюби "Тарас Шевченко. Життя і творчість" (К., 2008) / Н. В. Костенко // Вітчизна. – 2008. – № 11–12. – С. 144–146.

73. *О рифме* Шевченка / Н. В. Костенко // Актуальні проблеми слов'янської філології. Сер. Лінгвістика і літературознавство : міжвуз. зб. наук. ст. – Донецьк, 2009. – Вип. 20. – С. 47–69.

74. *Про вірш* у поетичному циклі Т. Шевченка "В казематі" / Н. В. Костенко // Шевченкознавчі студії : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : Вид.-полігр. центр "Київ. ун-т", 2009. – Вип. 12. – С. 77–86.

75. *Про книгу* Івана Дзюби "Тарас Шевченко. Життя і творчість" (2008) / Н. В. Костенко // Літературознавчі студії : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т філології. – К. : Вид.-полігр. центр "Київ. ун-т", 2009. – Вип. 23, ч. I. – С. 244–249.

76. *Про риму* Шевченка у творах першої половини 1840-х рр. / Н. В. Костенко // Віршознавчий семінар з нагоди 90-річчя від дня народження Ігоря Качуровського :

зб. наук. пр., 23 верес. 2008 р. – К. : Вид.-полігр. центр "Київ. ун-т". – К., 2009. – С. 28–32.

77. *Про риму* і строфіку Шевченка / Н. В. Костенко // Слово і час. – 2011. – № 1. – С. 22–41.

Бажаніана Статті й рецензії

78. *Слово* про палку надію : (М. Бажан "Чотири оповідання про надію. Варіації на тему Р. М. Рільке") / Н. В. Костенко // Вітчизна. – 1967. – № 10. – С. 160–166.

79. *Із спостережень* над поетикою Миколи Бажана (1927–1936) / Н. В. Костенко // Рад. літературознавство. – 1969. – № 4. – С. 21–30.

80. *Про поезику* творів Миколи Бажана в збірці "17-й патруль" / Н. В. Костенко // Вісн. Київ. ун-ту. Сер. "Філологія". – 1969. – № 11. – С. 70–74.

81. *Про сонети* Миколи Бажана в збірці "Різьблена тінь" / Наталя Костенко // Укр. літературознавство : міжвідом. республ. збірник. – Львів, Вид. Львів ун-ту, 1970. – Вип. 8. – С. 131–135.

82. *Две монографії* о Бажане (Е. Адельгейм. Микола Бажан. – М. : Худож. лит., 1970 ; Ю. Суровцев. Пoesия Миколаы Бажана : критич. очерк. – М. : Совет. писатель, 1970) / Н. В. Костенко // Дружба народов. – 1972. – № 4. – С. 276–278.

83. *В живих* картинах і образах : (про "Уманські спогади" Миколи Бажана) / Н. В. Костенко // Літ. Україна. – 1973. – 20 січ. – С. 2.

84. *"З глибинних дум своїх..."* : до 75-річчя Миколи Бажана / Наталя Костенко (Життя і слово) : критика // Жовтень. – 1979. – № 10. – С. 136–143.

85. *Устад* шаир [Учитель поетів] / Н. В. Костенко // Лит. Азербайджан. – 1979. – 9 окт. – С. 3.

86. *Цельность* / Н. В. Костенко // Радуга. – 1981. – № 12. – С. 173–176. – *Рец. на кн.* : Бажан М. Доробок : вибрані поезії. – К. : Дніпро, 1979. – 375 с.

87. *Торжество* творчості / Н. В. Костенко // Літ. Україна. – 1982. – 29 лип. – С. 3.

88. "*Всю* вичерпать і розітнути суть..." / Н. В. Костенко // Про Миколу Бажана : літ.-критич. ст. – К. : Рад. письменник, 1984. – С. 261–286.

89. "*Не втолюй* прагнення, не бійсь незмірних мір!" : громадянський пафос поезії / Наталія Костенко // Літ. Україна. – 1984. – 29 берез. – С. 3.

90. *Поэзия* героической борьбы и надежды / Н. В. Костенко // Радуга. – 1984. – № 11. – С. 153–158.

91. *Микола* Бажан : нарис творчості / З. С. Голубєва, Н. В. Костенко, В. Антофійчук // Рад. літературознавство. – 1986. – № 2. – С. 73–74.

92. *Розмови* з поетом / Н. В. Костенко // Карбованих слів володар : спогади про Миколу Бажана. – К. : Дніпро, 1988. – С. 318–337.

93. *Премія*, від якої відмовився поет / Н. В. Костенко // Рад. Україна. – 1989. – 10 жовт. – С. 4.

94. *Разговоры* с поэтом / Н. В. Костенко // Воспоминания о Миколе Бажане. – М. : Совет. писатель, 1989. – С. 269–286.

95. "*Кроме* Руставели делаю и антологию" : письма Миколи Бажана Виктору Гольцеву / Н. В. Костенко // Лит. Грузия. – 1990. – № 10. – С. 184–194.

96. *Традиція* українського бароко в творчості Миколи Бажана / Н. В. Костенко // Питання літера-

турознавства. – Чернівці, 1996. – Вип. 3 (60) : Слов'янські літератури. – С. 36–45.

97. *"Моцарт* и Сальери" А. С. Пушкина в переводе Микола Бажана / Н. В. Костенко // А. С. Пушкин и проблемы мировой культуры. Русская литература. Исследования : сб. науч. тр. – К. : Логос, 1999. – Вип. 1, т. 1. – С. 14–24.

98. *М. Заблоцький* і М. Бажан. Життєві й творчі контакти / Н. В. Костенко // Мова й культура. – 2002. – Вип. 5, т. 4, ч. 1. – С. 205–213.

99. *"...Вічність* простягнутої тишини". Лірика Микола Бажана останніх років життя / Н. В. Костенко // Укр. мова та література. – 2003. – № 38 (342). – С. 28–31.

100. *М. Бажан* – віце-президент Європейської спільноти письменників / Н. В. Костенко // Актуальні проблеми слов'янської філології. Сер. Лінгвістика і літературознавство : міжвуз. зб. наук. ст. – К., 2003. – Вип. 8. – С. 242–249.

101. *Подвижник* української культури / Н. В. Костенко // Бажан М. Вибрані твори. У 2-х т. – К., 2003. – Т. 1 : Вірші та поеми. – С. 5–55.

102. *"Гофманова* ніч" Микола Бажана / Н. В. Костенко // Вісн. Київ. Міжнар. ун-ту. (Літературознавчі студії) : зб. наук. пр. – К., 2004. – Вип. 6. – С. 500–510.

103. *Життя* як діяння : до 100-річчя М. П. Бажана / Н. В. Костенко // Слово Просвіти : тижневик Всеукр. т-ва "Просвіта". – 2004. – Жовтень. – С. 10.

104. **Не чиновник** – інтелігент : (фрагменти із записної книжки М. П. Бажана 1942–1944 рр.) / Н. В. Костенко // Літ. Україна. – 2004. – 14 листоп. – С. 2–3.

105. **Микола** Бажан – "великий віртуоз форми" / Н. В. Костенко // Філологічні семінари : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т філології. – К. : Вид.-полігр. центр "Київ. ун-т", 2005. – Вип. 8 : Художня форма. – С. 233–237.

106. "**...Чар** владує мною, мов чаклун..." : (Віршова новела "Ніч на Івана Купала" в "Нічних концертах" Миколи Бажана) / Н. В. Костенко // Літературознавчі студії : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : Вид.-полігр. центр "Київ. ун-т", 2009. – Вип. 25. – С. 138–143.

107. **Вірш** М. Бажана "Дорога" : семантика ритму / Н. В. Костенко // Літературознавчі студії. – К.: КНУ, Вид. дім Дмитра Бураго, 2010. – Вип. 26 : Етнічні мовно-культурні моделі світу в контексті українського перекладознавства. До 90-річчя Миколи Лукаша. – С. 312–317.

Літературна критика Статті й рецензії

108. "**Я лише** доторкнуся до Вашої душі..." : (про поетичну творчість Андрія Чужого) / Н. В. Костенко // Поезія : альманах. – 1972. – № 2. – С. 58–59.

109. **Образ** і епоха / Н. В. Костенко // Друг читача. – 1972. – 13 січ. – С. 2.

110. "**Так страшно** яблуня цвіте..." / Н. В. Костенко // Прапор. – 1974. – № 7. – С. 142–145. – *Рец. на кн.* : Влад М. Живиця. Поезія. – К. : Рад. письменник, 1973.

111. *Пам'ять* прапора і серця : огляд поезії журналу "Дніпро", №№ 1–7, 1975 рік / Н. В. Костенко // Літ. Україна. – 1975. – 12 серп. – С. 2.

112. *Чиста* ріка / Н. В. Костенко // Вітчизна. – 1975. – № 5. – С. 199–201. – *Рец. на кн.* : Вышеславский Л. Река. Стихотворения. – К. : Рад. письменник, 1975.

113. *Творчість* Героя Соціалістичної Праці Токомбаєва Аали / Н. В. Костенко. – К. : Т-во "Знання", 1976. – 27 с. – (Б-ка на допомогу лектору "Видатні майстри літератур народів СРСР").

114. *Береги* і обрії : (про роман О. Гончара "Берег любові") / Н. В. Костенко, В. С. Костенко // Молодь України. – 1976. – 23 берез. – С. 3.

115. *Незмірний* світ духовності : нотатки про лірику журналу "Вітчизна" у 1975–1976 роках / Н. В. Костенко // Літ. Україна. – 1976. – 12 жовт. – С. 4.

116. *Мініатюра* : [про жанр віршової мініатюри] / Н. В. Костенко // Поезія. – 1978. – № 3. – С. 79–82.

117. *[Рецензія]* / Н. В. Костенко // Рад. літературознавство. – 1978. – № 5. – С. 86–89. – *Рец. на кн.* : Мазепа Н. Р. В поэтическом поиске : об эпическом и лирическом начале в современной русской поэзии. – К. : Наук. думка, 1977. – 176 с.

118. *Абрам* Кацнельсон / Н. В. Костенко // Письменники Радянської України : критич. нариси. – К. : Рад. письменник, 1979. – Вип. ІХ. – С. 111–131.

119. *І рівень* художнього втілення / Н. В. Костенко // Літ. Україна. – 1979. – 24 лип. – С. 1–2.

120. *[Рецензія]* / Н. В. Костенко // Рад. літературознавство. – 1979. – № 1. – С. 72–74. – *Рец. на кн.* : Бондар Л. П. Українсько-білоруські літературні взаємини 1965–1975 рр.

121. **Василь** Биков / Н. В. Костенко // Бібліотека на допомогу лектору "Видатні майстри літератур народів СРСР". – К. : Т-во "Знання", 1980. – С. 3–8. – (Б-ка на допомогу лектору "Видатні майстри літератур народів СРСР").

122. **"Коли** ти любиш все живе..." : [вступ. ст.] / Н. В. Костенко // Чужий А. Поезії. Вірші та поеми. – К. : Рад. письменник, 1980. – С. 3–8.

123. **Слово** – молодим / Н. Костенко, С. Крижанівський // Радуга. – 1980. – № 6. – С. 177.

124. **Ця дивна** художня реальність / Н. В. Костенко // Літ. Україна. – 1980. – 9 верес. – С. 1, 3.

125. **"І не** лінуйтеся доглядати свій сад" / Н. В. Костенко // Літ. Україна. – 1981. – 25 берез. – С. 3.

126. **[Рецензія]** / Н. В. Костенко // Рад. літературознавство. – 1981. – № 4. – С. 89–91. – *Рец. на кн.* : Васильковський А. Т. Жанровые разновидности русской советской поэзии. 1917–1941. Опыт типологической характеристики.

127. **"Ясна,** дзвінка закінченість сонета" / Н. В. Костенко // Літ. Україна. – 1981. – 21 черв. – С. 3.

128. **"...В любові,** ніжності, словах..." [Про поезії Ганни Світличної] / Н. В. Костенко // Поезія. – 1983. – № 2. – С. 166–168.

129. **Абрамові** Кацнельсону – 70 / Н. В. Костенко // Літ. Україна. – 1984. – 5 січ. – С. 4.

130. **"Глибше** в землю – у небо вище" / Н. В. Костенко // Київ. – 1984. – № 3. – С. 117–120. – *Рец. на кн.* : Мовчан П. Жолудь. – К., 1983.

131. **"Все** – фантастичне, нервово, різке і раптове..." : (полемічні роздуми над поетичною збіркою Наталки

Білоцерківець "Підземний вогонь") / Н. В. Костенко // Київ. – 1985. – № 11. – С. 128–132.

132. **"Тільки** б світ пустельним не зробивсь..." / Н. В. Костенко // Дніпро. – 1985. – № 8. – С. 130–131. – *Рец. на кн.* : Литвин С. Кольори тривоги і надії. – К. : Рад. письменник, 1984.

133. **"Чого** ж іще, крім сонця, трав і неба?" / Н. В. Костенко // Дніпро. – 1985. – № 3. – С. 136–138. – *Рец. на кн.* : Мироненко І. Жіночий танок : поезії. – К. : Рад. письменник, 1984.

134. **"Потреба** слова – більше ніж поезія..." : (збірка віршів Ст. Чернілевського "Рушник землі" – плюси й мінуси. Круглий стіл літ.-критич. студії ім. Максима Рильського КДУ) / Н. В. Костенко // Київ. – 1986. – № 11. – С. 127–129.

135. **"Срібний** шепіт у голці ока..." , або Як бути сучасним поетом / Н. В. Костенко // Дніпро. – 1986. – № 10. – С. 126–132.

136. **"Я тьми** в душі не маю..." : [про творчість Михайля Семенка] / Н. В. Костенко // Вітчизна. – 1986. – № 6. – С. 180–185. – (Студії. Рецензії. Полеміка).

137. **В началі** перестройки : обзор української журнальної критики / Н. В. Костенко // Радуга. – 1987. – № 2. – С. 119–124 ; № 3. – С. 153–158.

138. **На шляху** поступу : (Про стильові особливості процесу розвитку українського вірша ХХ ст.) / Н. В. Костенко // Натхненна Жовтнем: українська радянська література: проблеми теорії та історії / упорядник О. В. Шпильова. – К.: Дніпро, 1987. – С. 366–380.

139. **"Поговорімо** край дороги..." / Н. В. Костенко // Дніпро. – 1987. – № 4. – С. 134–137. – *Рец. на кн.* : Турелик Г. Монолог : поезії. – К. : Молодь, 1986.

140. **"Был** когда-то трубадуром..." (О русских стихотворениях Павла Филипповича) / Н. В. Костенко // Радуга. – 1989. – № 12. – С. 138–142.

141. **"Врятує** вроду і себе людина..." / Н. В. Костенко // Филипович П. Поезії. – К. : Рад. письменник, 1989. – С. 5–45. – (Б-ка Поета).

142. **Павло** Филипович / Н. В. Костенко // Письменники радянської України. 20–30-ті рр. – К. : Рад. письменник, 1989. – С. 384–406.

143. **Поэтическая** энциклопедия детства / Н. В. Костенко // Радуга. – 1991. – № 1. – С. 145–148. – *Рец. на кн.* : Заславский Р. Топал тополь в Мелитополь : стихи, сказки, поэмы, переводы. – К. : Веселка, 1988 ; Заславский Р. Где ты, барвинок, рос, выросал? : из укр. нар., классич. и совет. поэзии. – М. : Дет. лит., 1987.

144. **"Для того** і дорога, щоб іти..." (про поетичну збірку Бориса Олійника "Шлях") / Н. В. Костенко // Київ. правда. – 1996. – 23 трав. – С. 4.

145. **На** могилі Ісмаїла Гаспринського / Н. В. Костенко // Слово і час. – 2000. – № 1. – С. 98–100.

146. **Випробування** досвідом акмеїзму / Н. В. Костенко // Слово і час. – 2005. – № 3. – С. 86–88. – *Рец. на кн.* : Пахарева Т. Опыт акмеизма : акмеистическая составляющая современной русской поэзии. – К. : Парламент. изд-во, 2004. – 312 с.

147. **"Будущее,** я тебя в настоящем ищу..." : вступ. ст. / Н. В. Костенко // Ветрова Е. "Есть в мире..." :

Стихотворения / Вступ. ст. Н. В. Костенко. – К. : Дух і літера, 2007. – С. 15–24.

148. *Згага* слова / Н. В. Костенко // Київ. – 2007. – № 5. – С. 172–175. – *Рец. на кн.* : Левицький В. Місто барв : поезія. – К. : Вид. центр Просвіта, 2006. – 107 с.

149. "*Можна* райдугою стати..." : вступ. ст. / Н. В. Костенко // Здорик О. Світла молекула : поезії. – К., 2007. – С. 3–7.

150. *От идеала* – к музице мира / Н. В. Костенко // Актуальні проблеми слов'янської філології. Сер. Лінгвістика і літературознавство : міжвуз. зб. наук. ст. – Ніжин, 2007. – Вип. 14. – С. 387–391. – *Рец. на кн.* : Бурого С. Александр Блок. Очерк жизни и творчества. – К., 2005.

In memory

151. *Пам'яті* Сергія Бурого / Н. В. Костенко // Слово і час. – 2000. – № 4. – С. 95.

152. *И. Я. Заславский* – лермонтовед / Н. В. Костенко // Русистика : сб. науч. тр. – К., 2002. – Вып. 2. – С. 95–97.

153. *О крымских* встречах с Сергеем Бурого (к 60-летию со дня рожд.) / Н. В. Костенко // Рус. язык, лит., культура в школе и вузе. – 2005. – № 3. – С. 64–71.

Впорядкування, перевидання

154. *Чужий А.* Поезії : вірші та поеми / А. Чужий ; вступ. слово та упорядкув. Н. В. Костенко. – К. : Рад. письменник, 1980. – 76 с.

155. *Бажан М.* Стихотворения и поэмы / М. Бажан ; вступ. ст. Л. Н. Новиченко ; составление и примеч.

Н. В. Костенко. – 3-е изд. – Л. : Сов. писатель. Ленигр. отд-ние, 1988. – 568 с. – (Б-ка поета. Большая сер.).

156. **Филипович П.** Поезії / П. Филипович ; упорядкув., вступ. ст. та прим. Н. В. Костенко. – К. : Рад. письменник, 1989. – 199 с. – (Б-ка Поета).

157. **Бажан М. П.** Вибрані твори. У 2-х т. / М. П. Бажан ; голова ред. кол. М. П. Павличко ; уклад. Н. В. Костенко, А. Я. Слободяник ; авт. вступ. ст., комент. і прим. Н. В. Костенко. – К. : Всеукр. держ. спеціаліз. вид-во «Укр. енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2003–2004. – Т. 1 : Вірші та поеми. – 2003. – 605 с. ; Т. 2 : Переклади. – 2004. – 608 с. – До 100-річчя від дня народж. М. П. Бажана.

158. **Якубський Б.** Наука віршування / Б. Якубський ; вступ. ст., прим., комент. Н. В. Костенко. – К. : Вид.-полігр. центр «Київ. ун-т», 2007. – 208 с.

Методика вищої школи

159. **3 полум'я** і світла революції : вступ. ст. / Н. В. Костенко // Українська радянська поезія : хрестоматія для 4–10 кл. серед. шк. – К. : Дніпро, 1982. –

160. **Методические** указания к лекционным и практическим занятиям по курсу «Введение в литературоведение» для преподавателей и студентов филологического факультета / Н. В. Костенко – К. : КГУ, 1988. – Разд. Основы стиховедения : строфика. – С. 1–20.

161. **Ірано-таджицька** література епохи Відродження (IX–XV ст.) : навч. посіб. для студ. гуманіт. фак. / Н. В. Костенко, Н. М. Андрійченко. – К. : Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 1996. – Ч. 1 : Ранньокласична ірано-таджицька поезія (IX–XII ст.). – 84 с.

162. **Ірано-таджицька** література епохи Відродження (IX–XV ст.) : навч. посіб. для студ. гуманіт. фак. / Н. В. Костенко, Н. М. Андрійченко. – К. : Київ. нац.

ун-т ім. Тараса Шевченка, 1998. – Ч. 2 : Пізньокласична ірано-таджицька поезія (XIII–XV ст.). – 104 с.

163. *Ще раз* про «Літературознавчий словник-довідник» / Н. В. Костенко // Слово і час. – 1998. – № 2. – С. 63–66. (Дві статті – дві думки).

164. *Давньоєврейська* література : хрестоматія / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка ; упоряд. Н. М. Андрійченко, Н. В. Костенко. – К. : Вид.-полігр. центр «Київ. ун-т», 2001. – 186 с. – Бібліогр. : с. 185.

165. *Аспекти* модернізму : (зауваги з приводу двох вузівських посібників) / Н. В. Костенко // Слово і час. – 2001. – № 2. – С. 46–52.

166. *Програма* з курсу «Теорія літератури» для студентів філологічних спеціальностей / упоряд. Н. В. Костенко, Н. І. Бернадська. – К., 2002. – 24 с.

167. *Тематика* семінарських занять і методичні вказівки до вивчення курсу «Теорія літератури» для магістрів філологічного факультету / упоряд. Н. В. Костенко, Н. І. Бернадська. – К., 2002. – 17 с.

168. *Віршознавчий* семінар, присвячений пам'яті Михайла Леонovichа Гаспарова : зб. наук. пр. та спогадів, 12 трав. 2006 р. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка ; упоряд. Є. І. Ветрова, Н. В. Костенко. – К. : Вид.-полігр. центр "Київ. ун-т", 2006. – 80 с. – (Б-ка Ін-ту філології). – Бібліогр. в кінці ст.

169. *Віршознавчий* семінар. Присвячується пам'яті Галини Кіндратівни Сидоренко : зб. наук. пр. та спогадів, 28 трав. 2007 р. / Н. В. Костенко. – К. : Вид.-полігр. центр "Київ. ун-т", 2007. – 104 с.

170. *Тематика* семінарських занять до вивчення курсу «Теорія літератури» для магістрів-філологів / Н. В. Костенко. – 2-ге вид., допов. – К., 2007. – 18 с.

171. **Практичний** підхід до вивчення теорії літератури, аналіз тексту / Н. В. Костенко // Філологічні семінари : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Філол. фак. – К., 2008. – Вип. 11 : Теорія літератури у вищій школі. – С. 55–59.

172. **Віршознавчий** семінар з нагоди 90-річчя від дня народження Ігоря Качуровського : зб. наук. пр., 23 верес. 2008 р. / Н. В. Костенко. – К. : Вид.-полігр. центр «Київ. ун-т», 2009. – 80 с.

173. **Ірано-таджицька** література епохи Відродження (IX–XV ст.) : навч. посіб. для студ. гуманіт. ф-т / Н. В. Костенко, Н. М. Андрійченко. – 2-ге вид. – К. : Вид.-полігр. центр «Київ. ун-т», 2009. – 159 с.

174. **Теорія** і практика віршування : план-проспект курсу, змістові модулі й контрольні питання для студентів II курсу спеціальності «Літературна творчість» / Н. В. Костенко. – К., 2009. – 15 с.

175. **Віршознавчі** студії : зб. наук. пр. конф. «Українське віршознавство ХХ – поч. ХХІ століть. Здобутки і перспективи розвитку» / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка ; упоряд. Н. В. Костенко. – К. : Вид. дім Дмитра Бураго. – К., 2010. – 261 с.

Публіцистика

176. **Без ілюзій** і кумирів / Н. В. Костенко // Рад. Україна. – 1990. – 13 трав. – С. 3.

177. **Свобода**, свобода чи "здичавіння свідомості"? Роздуми навздогін парламентській дискусії про новий проект Союзного договору / Н. В. Костенко // Робітнича газ. – 1991. – 4 лип. – С. 1.

178. **Закон** чи "революційна доцільність"? / Н. В. Костенко // Демокр. Україна. – 1992. – 15 верес. – С. 3.

179. **Опозиційність** Соціалістичної партії : якою вона має бути? / Н. В. Костенко // Відродження. – 1992. – Липень. – С. 4–5.

180. **Супроти** течії / Н. В. Костенко // Демокр. Україна. – 1992. – 10 листоп. – С. 3. – *Рец. на кн.* : Олійник Б. Два роки в Кремлі. – К., 1992 ; Олейник Б. Князь тьми ; Два года в Кремле. – М., 1992.

181. **У блоку** – «ліві» / Н. В. Костенко // Вісті з України. – 1992. – 30 квіт. – 6 трав. (№ 19). – С. 3.

182. **Ще раз** про «Фадеева і правду» / Н. В. Костенко // Літ. Україна. – 2004. – 18 берез. – С. 6.

183. **О книге** Владимира Минаева «Молодая гвардия : опять предательство? В поисках истины за "круглым столом"» : [вступ. ст.] / Н. В. Костенко // Минаев В. Молодая гвардия : опять предательство? – К. : Кий, 2005. – С. 5–9.

**Дисертації, підготовлені під науковим керівництвом
Н.В. Костенко**

***На здобуття наукового ступеня
доктора філологічних наук***

184. **Зарва В. А.** Просвітницькі тенденції в російській та українській прозі 60–80-х рр. ХІХ ст. : дис. ... д-ра філол. наук : спец. 10.01.05 «Порівняльне літературознавство» / В. А. Зарва ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2005. – 428 с. – Бібліогр. : с. 400–428.

185. **Даниленко І. І.** Жанрова модифікація канону молитви в ліриці ХVІІ–ХХ століть : Дис. ... д-ра філол. наук : Спец. 10.01.06 – теорія літератури / І. І. Даниленко ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2009. – 391 с. – Бібліогр. : с.354-391.

**На здобуття наукового ступеня
кандидата філологічних наук**

186. **Пахарева Т. А.** Поэтический мотив как средство формирования целостности художественной системы Анны Ахматовой : дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.01.08 «Журналистика» / Т. А. Пахарева ; Київ. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 1992. – 222 с. – Бібліогр. : с. 192–222.

187. **Марцинюк Т. І.** Трагічне в літературі (На матеріалі прози Івана Багряного і Василя Бикова) : дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.01.06 «Теорія літ.» / Т. І. Марцинюк ; Київ. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 1995. – 193 с.

188. **Яровий О. С.** Ліро-епос П. Тичини : (особливості поетики) : дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.01.01 «Укр. літ.» ; 10.01.06 «Теорія літ.» / О. С. Яровий ; Київ. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 1995. – 197 с.

189. **Кім Сук Вон.** Шевченко і корейська література (Типологічні сходження і контактні зв'язки) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.01.05 «Порівняльне літературознавство» / Кім Сук Вон ; Київ. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 1997. – 27 с.

190. **Яковина О. П.** Метафізична українська поезія другої половини 17 століття : семантико-художня парадигма : дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.01.06 «Теорія літ.» / О. П. Яковина ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2001. – 195 с. – Бібліогр. : с. 173–195.

191. **Бросаліна О. Г.** Художньо-естетичні засади неокласицизму і творчість Михайла Ореста та Ігоря Качуровського : дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.01.06 «Теорія літ.» / О. Г. Бросаліна ; Ін-т філології Київ. нац. ун-

ту ім. Тараса Шевченка. – К., 2003. – 217 с. – Бібліогр. : с. 181–197.

192. **Підпалій А. В.** Маргінальні форми в українській поезії ХХ століття : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.01.06 «Теорія літ.» / А. В. Підпалій ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2004. – 164 с. – Бібліогр. : с. 156–164.

193. **Гаврилюк Н. І.** Український поліметричний вірш : природа і тенденції розвитку : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.01.06 «Теорія літ.» / Н. І. Гаврилюк ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2005. – 196 с. : табл. – Бібліогр. : с. 187–196.

194. **Жодані І. М.** Інтерсеміотичність у творчості письменників Нью-Йоркської групи (Емма Андієвська і Віра Вовк) : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.01.06 «Теорія літ.» / І. М. Жодані ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т філології, каф. теорії літератури та компаративістики. – К., 2007. – 180 с. : іл. – Бібліогр. : с. 157–171.

195. **Кудряшова О. В.** Поетика Грицька Чупринки (образна система, метрика, ритміка, строфіка, фоніка) : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.01.06 «Теорія літ.» / О. В. Кудряшова ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2007. – 223 с. – Бібліогр. : с. 171–181.

196. **Мудрак О. В.** Українська еротична лірика : жанрова специфіка та ідіостиль : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.01.06 «Теорія літ.» / О. В. Мудрак ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2010. – 174 с. – Бібліогр. : с. 161–174.

**Література про життя і діяльність
Н. В. Костенко**

197. *Кацнельсон А.* [Рецензія] / А. Кацнельсон // Літ. Україна. – 1972. – 21 січ. – С. 3. – *Рец. на кн.* : Поетика Миколи Бажана (1923–1940 рр.) / Н. В. Костенко. – К. : Вид-во Київ. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка, 1971. – 172 с.
198. *Крыжановский С.* Дополняя друг друга / С. Крыжановский // Вопр. литературы – 1972. – № 9. – С. 202–207.
199. *Мазепа Н. Р.* [Рецензія] / Н. Р. Мазепа // Рад. літературознавство. – 1972. – № 9. – С. 83–86. – *Рец. на кн.* : Ю. Суровцев. Поэзия Бажана ; Е. Адельгейм. Микола Бажан ; Н. Костенко. Поетика Миколи Бажана (1923–1940).
200. *Нісонський П. Г.* Н. В. Костенко. Поетика Миколи Бажана / П. Г. Нісонський // Укр. мова і література в школі. – 1973. – № 2. – С. 93.
201. *Сулима М.* Із секретів Тичининого вірша / М. Сулима // Літ. Україна. – 1985. – 3 січ. (№ 1). – С. 4.
202. *Віршознавчий* семінар пам'яті академіка РАН М. Л. Гаспарова / Н. Костенко, Н. Гаврилюк // Слово і час. – 2006. – № 12. – С. 73–74.
203. [*З листів* Михайла Леоновича Гаспарова] // Костенко Н. В. Українське віршування ХХ століття. – К. : Вид.-полігр. центр «Київ. ун-т», 2006. – С. 221–252.
204. [*Із писем* Михайла Леоновича Гаспарова] // Рус. язык, лит., культура в школе и вузе. – 2006. – № 5. – С. 46–59.
205. *Грицик Л.* Мудрість жити і творити / Л. Грицик // Філологічні семінари : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2010. – Вип. 13 : Що таке історія літератури? – С. 6–8.

ЗМІСТ

По-іншому вона не вміє! (член-кореспондент НААН В. А. Вергунов).....	3
Передмова. Про життєвий і творчий шлях Н. В. Костенко.....	7
Слово про вченого: Мудрість жити і творити (професор Л. В. Грицик).....	11
Слово про наукового керівника: Метр і смисл, або Ювілейне віншування Наталії Василівні Костенко (Н. Гаврилюк).....	15
Наукові праці Н. В. Костенко (за 1967–2011 роки).....	22
Теорія літератури. Поетика. Віршознавство. Монографії.....	22
Статті й рецензії.....	22
Шевченкознавчі студії.....	28
Бажаніана. Статті й рецензії.....	31
Літературна критика. Статті й рецензії.....	34
In memoгу.....	39
Впорядкування, перевидання.....	39
Методика вищої школи.....	40
Публіцистика.....	42
Захищені дисертації, підготовлені під керівництвом Н. В. Костенко.....	43
Література про життя і діяльність Н. В. Костенко.....	46

Професор КОСТЕНКО Наталія Василівна
Біобібліографічний показчик
наукових праць за 1967–2010 роки

Укладачі

В. А. Вергунов, д-р с.-г. наук, професор, член-кореспондент
НААН, директор ДНСГБ НААН,
віце-президент Асоціації бібліотек України;

Г. П. Нелина, зав. сектору наукової бібліографії та
біографістики ДНСГБ НААН;

Л. А. Кириленко, ст. науковий співробітник сектору наукової
бібліографії та біографістики ДНСГБ НААН

Науковий редактор

В. А. Вергунов,
віце-президент Асоціації бібліотек України,
директор ДНСГБ НААН, член-кореспондент НААН

Комп'ютерний набір: Я. Ходаківська

Наклад 100 примірників.

Віддруковано у ПП фірма «Серж».